

Abstrakt

Disertační práce se věnuje recepci německého lucidáře v českém a následně ukrajinském literárním prostředí. Seznamuje s historií díla, jež má svůj prvopočátek v latinském teologickém traktátu *Elucidarium* Honoria Augustodunského z konce 11. století. Všímá si koncepce německého *Lucidaria*, který byl vytvořen jako jedno z prvních středověkých děl v národním jazyce koncem 12. století a je považován za první německojazyčnou encyklopedii. Představuje ho jako originálně zpracovanou kompilaci vzniklou překladem a úpravou několika latinských pojednání z oblasti teologie, filozofie, kosmologie, geografie a historie. V českém prostředí se *Lucidář*, přeložený z němčiny, objevuje nejpozději v polovině 15. století a řadí se mezi tituly, jež se až do počátku 19. století těšily zájmu nižších vrstev čtenářstva. Český *Lucidář* má význam pro mezislovanské literární vztahy – jeho převodem byl vytvořen lucidář chorvatský (v 15. století) a ukrajinský (v 16.–17. století). Ukrajinský *Lucidarij* představujeme jako jedno z několika děl, které byly z češtiny přeloženy do ukrajinsko-běloruského, respektive ruténského jazyka. Uvádíme práce, které o ukrajinském lucidáři a jeho vztahu k české předloze pojednávají; tyto studie se objevily na počátku až v první třetině 20. století v souvislosti s dobovými snahami o poznání kulturního a literárního dědictví ukrajinských zemí. Od té doby bádání o ukrajinském lucidáři nepokračovalo. Naše práce tedy jednak představuje ukrajinský lucidář, jenž se stal takřka zapomenutým dílem, jednak poukazuje na česko-ukrajinské literární propojení v 16.–17. století, jehož je lucidář důkazem.

Klíčová slova: lucidář, středověká literatura, encyklopedie, geografie, překladová literatura, národní jazyk, česko-ukrajinské literární vztahy